

לפרשת ואתחנן – תשע"ג

שבת נחמו - עבירה על חוק ההתיישנות

הרב יחזקאל פרנקל

באחד ממאמריו ציטט מורי פרופ' [אמריטוס] שלום רוזנברג, לשעבר ראש החוג למחשבת ישראל באוניברסיטה העברית, מדברי מוהר"ן מברסלב את הנחייתו "גם אין טוב להיות זקן, הן חסיד זקן, והן צדיק זקן, זקן אין טוב. כי צריך רק להתחדש בכל יום להתחיל בכל עת מחדש" [שיחות מוהר"ן אות נ"א].

וכך כתב פרופ' רוזנברג:

"הזקנה שעליה מדובר אינה הזקנה הביולוגית. קיימת הגדרה עמוקה יותר. זקן הוא אדם שאינו מסוגל להתחיל שוב מבראשית"

לפי רבי נחמן ההתחדשות הינה המפתח למאבק בזיקנה.

אם נדייק בדבריו נמצא שזיקנה אינה ענין של גיל אלא של חוסר התחדשות. משמע – יש אנשים צעירים שהם כבר זקנים. הם פשוט הפסיקו להתחדש. הם שמרנים.

ולהיפך, יש זקנים שמקפידים להתחדש והם כלל אינם זקנים. [ראו 'חודש בחודשו' האחרון על 'סבא גן' – יוסי מרקוביץ, ובמאמר מוסגר, גם איש אקדמיה בן קרוב ל - 80, פרופ' באוניברסיטה העברית ש'מתחבר' בשנים האחרונות יותר ויותר לתורות החסידיות של מוהר"ן מברסלב מוכיח התחדשות].

'תתחדש כנשר נעורייכי', דברי דוד המלך בתהילים מראים שהתחדשות היא תביעה של התורה הרבה לפני רבי נחמן.

אחד מבכירי בניה של הקהילה, ובעיני בכיר בניה ללא כל ספק הינו הרב דב זינגר, [1] ראש ישיבת 'מקור חיים' בכפר עציון, בנה של אסתר תבדל"א.

הרב דב, או הרב דובי בפי מכריו, הקים לפני כמה שנים את 'בית המדרש להתחדשות' בישיבתו, מקום המשמש להכשרה מקצועית ולהעצמת הרוח למנהלים ומנהלות אנשי חינוך וטיפול. להבנתי, בעיניו של הרב דובי השילוב האולטימטיבי בעינייני חידוש והתחדשות הוא זה הצומח מתוך בית המדרש. להבנתי, על פי הרב דובי, כל בית מדרש אמור להיות 'בית מדרש להתחדשות': אורתודוקסיה מתחדשת, צעירה ורעננה.

והתחדשות דורשת תנועה, גלים, אדוות של חיים.

לעיתים הרב דובי נועז בהגדרותיו, ובשעשוע לשון נפלא הוא מגדיר מחדש את הביטוי 'עברייך' – עברייך הוא אדם החי את עברו'. [מצוטט בין עשרות ציטוטי הרב דב זינגר ב'ויקיציטוט']

כל הדברים הללו אמורים בשבוע שחל בו תשעה באב בכדי לדון בשאלה שצריכה להטריד כל אחד ואחת: מה עשוי לגרום לחורבן בית שלישי?

וזו התשובה: זקנה. סטגנציה. קפיאה על השמרים. החנקת כל נעורים. חרדה מפני שינוי.

אלו מילים מודרניות למה שהתורה קוראת: התיישנות.

ומה שנכון ליחיד ומסוכן עבורו אמור על אחת כמה וכמה לגבי קהילה.

לעיתים קרובות כשאני נתקל בהתנהגויות מסויימות בקהילות דתיות אני מזהה 'נאו-חרדיות-
דתית- לאומית': שמרנות קנאית. לא לכל שינוי. לא לכל ריענון – 'כך היינו וכך נהיה', 'על זה
גדלנו לפני 60 שנה בבני עקיבא ואל תקלקלו לנו את האווירה עם כל מיני התחדשויות'. [2]

ונושנתם – זהו החורבן, זו ראשית הגלות, זו דרך המלך לעבודה זרה, זו האזהרה החמורה
של פרשת השבוע:

"כִּי תוֹלִיד בְּנִים וּבְנֵי בָנִים וְנוֹשְׁנֶתֶם בְּאֶרֶץ... הַעִידֹתִי בְכֶם הַיּוֹם... כִּי אֲבֹד תֵּאבְדוּן מִהָרַם מֵעַל
הָאֶרֶץ... לֹא תֵאָרִיכְן יָמִים עָלֵיָהּ".

אריכות ימים תלויה בהתחדשות ומכאן איסור ההתיישנות.

ימי הקיץ שיבואו עלינו לטובה הם ימי נופש והבראה, הזדמנות להתחדשות והתרעננות,
וכמבוא לימים הנוראים:

"תִּתְחַדֵּשׁ כְּנֶשֶׁר נְעוּרָיִכִי

הַסֹּלַח לְכֹל עֲוֹנֵיִךְ

הַרְפֵּא לְכֹל תַּחֲלוּאֵיִכִי

הַמִּשְׁבִּיעַ בְּטוֹב עֲדִיךָ".

[1] הרב דובי לימד עד לא מכבר לצד חברת הכנסת ד"ר רות קלדרון ב"בית מדרש יוצר" שבו
תסריטאים ובמאים לומדים טקסטים תלמודיים ועוד יצירות ספרותיות.

[2] וכמו שהעיר פעם ידידי הרב שי דאום שאין רק 'מין קיצוני ושמאל קיצוני'. יש גם מתון
קיצוני'